

**Bestemmelse om godtgjøring ved tjeneste og utdanning i Forsvaret for
personell som ikke er ansatt i Forsvaret
(Fredsregulativet del I)**

fastsettes til bruk i Forsvaret

6. juli 2018

Tom Simonsen
Direktør
Sjef HR-avdelingen i Forsvarsstaben

Metadata

KORTTITTEL:	FR del I
SIKKERHETSGRADERING:	Ugradert
HJEMMEL:	Direktiv for HR-området, punkt 4.1.2, Instruks for sjef HR-avdelingen i Forsvarsstaben, punkt 3.1, bokstav a.
GJELDER FOR:	Forsvaret
UTGIVER:	Sjef HR-avdelingen i Forsvarsstaben
FAGMYNDIGHET:	Sjef FST/HR
FAGANSVAR:	Sjef Forsvarets personell- og vernepliktssenter
IKRAFTTREDELSE:	2018-08-01
FORRIGE VERSJON:	Fredsregulativer Del I: Bestemmelser om tillegg mv for utskrevne mannskaper, lærlinger, lotter og repetisjonspersonell av 2010-01-01

Innhold

1 Innledning	5
1.1 Formål.....	5
1.2 Virkeområde.....	5
1.3 Roller, ansvar og myndighet	5
1.4 Definisjoner	5
2 Godtgjøringer under tjeneste og utdanning	5
2.1 Fellesbestemmelser.....	5
2.2 Aktivitetsuavhengige godtgjøringer	6
2.2.1 Sykdom	6
2.2.2 Velferdspremisjoner.....	6
2.2.3 Permisjon pga. svangerskap og fødsel.....	6
2.2.4 Ulovlig fravær	6
2.2.5 Soning av straff eller refselse	6
2.2.6 Feriepenger og pensjonsrettigheter.....	7
2.3 Godtgjøringer under førstegangstjeneste	8
2.3.1 Ordinær førstegangstjeneste.....	8
2.3.2 Utvidet førstegangstjeneste	8
2.4 Godtgjøring under seleksjons- og opptaksperioder	8
2.5 Godtgjøring under utdanning.....	8
2.5.1 Nivådannende utdanning.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
2.5.2 Første års militære lærlinger	9
2.6 Godtgjøring under repetisjonstjeneste og årlig heimevernstjeneste	9
2.6.1 Menige	9
2.6.2 Offiserer, befal og spesialister.....	9
2.7 Godtgjøring for tjeneste i Heimevernets innsatsstyrker	10

2.8 Godtgjøring for ikke-ansatte under opplæring til befal eller spesialist.....	10
2.9 Godtgjøring for områdesjefer i Heimevernet	10
2.10 Godtgjøring for frivillig tjeneste i Heimevernet.....	10
2.11 Godtgjøring for ekstraordinær tjeneste	10
2.12 Godtgjøring for vernepliktige akademikere	10
2.13 Godtgjøring for medlemmer i råd, utvalg og nemnder i Heimevernet	10
3 Godtgjøringer som følge av tjeneste	11
3.1 Tjenestetillegg.....	11
3.1.1 Ordinært tjenestetillegg	11
3.1.2 Tjenestetillegg ved utvidet førstegangstjeneste.....	11
3.2 Tillegg for ledende menig.....	11
3.3 Utdanningstillegg	11
3.4 Ulempetillegg.....	11
3.4.1 Grensevakttillegg	11
3.4.2 Tillegg for UVB-tjeneste	12
3.4.3 Tillegg for fast tjenestegjøring utenfor Norge	12
3.4.4 Tillegg for tjeneste ombord på fartøy under NATO-kommando.....	12
3.4.5 Tillegg for øvelse og tjeneste ved avdeling i utlandet	12
3.4.6 Tillegg ved fritidspolis/landlov under tjeneste ved avdeling eller på fartøy i utlandet	12
3.5 Tillegg for tjeneste med forhøyet risiko	12
3.5.1 Generelt	12
3.5.2 Flybesetningstillegg.....	13
3.5.3 Risikotillegg nivå 1	13
3.5.4 Risikotillegg nivå 1-A	14
3.5.5 Risikotillegg nivå 2.....	14
3.5.6 Uskadeliggjøring av lagret ammunisjon	14
3.6 Dimisjonsgodtgjøring.....	14
3.6.1 Generelt	14
3.6.2 Dimisjonsgodtgjøring ved utvidet førstegangstjeneste	14
3.7 Kompensasjonstillegg under repetisjons- og heimevernstjeneste	14
3.8 Tillegg ved fag- og funksjonsrettede kurs.....	15
3.9 Godtgjøring ved opplæring til offiser, befal eller spesialist	15
3.10 Godtgjøringer for områdesjefer i Heimevernet.....	15
3.10.1 Generelt.....	15
3.10.2 Fast godtgjøring	15
3.10.3 Variabel godtgjøring	15
3.11 Heimevernets innsatsstyrker	15
3.11.1 Innsatsstyrketillegg.....	15

3.11.2 Bonusordninger for Heimevernets innsatsstyrker.....	16
3.12 Tillegg ved ekstraordinær tjeneste.....	16
3.13 Næringsbidrag og særskilt økonomisk hjelp.....	16
3.14 Forsørgertillegg.....	16
3.15 Stønader.....	16
4 Godtgjøringer for kost, kvarter og bekledning.....	17
4.1 Generelt.....	17
4.2 Godtgjøring for tapte måltider ved beordret tjeneste.....	17
4.3 Erstatning for fri kost.....	17
4.4 Erstatning for fritt kvarter.....	17
4.5 Retningslinjer for hjemmeboerstatus.....	17
5 Godtgjøringer under reiser.....	18
5.1 Generelle reisebestemmelser.....	18
5.2 Reiser i forbindelse med innkalling og dimisjon.....	18
5.2.1 Personer som er bosatt innenlands.....	18
5.2.2 Personer som oppholder seg eller er bosatt utenfor Norge.....	19
5.2.3 Opptak og seleksjon.....	19
5.3 Frie hjemreiser.....	19
5.3.1 Generelt.....	19
5.3.2 Førstegangstjeneste.....	19
5.3.3 Utdanning.....	20
5.3.4 Velferdspolispermisjon klasse A.....	20
5.3.5 Støtte til hjemreise for personer som er bosatt i utlandet.....	20
5.4 Tjenestereiser.....	20
5.4.1 Generelt.....	20
5.4.2 Tjenestereiser innenlands.....	20
5.4.3 Tjenestereiser i utlandet.....	20
5.5 Reisegodtgjøring under øvelser.....	20
5.6 Reiser ved hjemmeboerstatus.....	21
6 Klageinstans – klagefrister.....	21
7 Vedlegg.....	21
8 Ikrafttredelse.....	21

1 Innledning

1.1 Formål

Formålet med bestemmelsen er å regulere utbetaling av godtgjøringer til tjenestepliktige og frivillige som uten å være ansatte, gjennomfører tjeneste og utdanning i Forsvaret.

1.2 Virkeområde

Bestemmelsen gjelder for Forsvaret.

Bestemmelsen omhandler godtgjøringer til personell som ikke er ansatt i Forsvaret i forbindelse med tjeneste i Norge og i utlandet, og under utdanning.

1.3 Roller, ansvar og myndighet

Forsvarets personell- og vernepliktssenter (FPVS) kan i særlige tilfeller godkjenne mindre avvik fra bestemmelsen når dette er hensiktsmessig. Samtlige avvik skal begrunnes og arkiveres i henhold til gjeldende forvaltningspraksis.

FPVS er ansvarlig for å holde satsene for godtgjøringer i vedlegg 1, 2 og 3 oppdatert i samsvar med de føringene som gis i Forsvarsdepartementets tilråding for budsjettåret i Stortingsproposisjon nr. 1 (St.prp.nr. 1 S).

1.4 Definisjoner

I dette dokumentet menes med

- a. *ekstraordinær tjeneste*: tjeneste etter forsvarsloven § 17 tredje ledd
- b. *frivillig*: person med avtale om tjeneste i Forsvaret uten tjenesteplikt, som for eksempel HV-ungdomsledere, HV-ungdom og lotter («Administrative dager» i Heimevernet er ikke frivillig tjeneste, men del av de tjenestepliktige dagene.)
- c. *godtgjøringer*: økonomiske kompensasjoner for blant annet tjenestegjøring, forhøyet risiko, kost, kvarter og reiser, som etter denne bestemmelsen utbetales til tjenestepliktige og frivillige som ikke er ansatt i Forsvaret
- d. *meniggrader*: menig eller tilsvarende på OR1-nivå og ledende menig eller tilsvarende på OR1+-nivå
- e. *nivådannende utdanning*: utdanninger som kvalifiserer for tjeneste på ulike nivåer i Forsvaret
- f. *ordinær førstegangstjeneste*: førstegangstjeneste iht. innkallingen
- g. *spesialist*: personell som har fagkompetanse som Forsvaret har behov for med grad over menig (OR2 til OR9)
- h. *tjenesteplikt*: plikt til å gjøre tjeneste i Forsvaret etter forsvarsloven § 2 tredje ledd
- i. *tjenestepliktige*: personer som med bakgrunn i verneplikten eller kontrakt, har tjenesteplikt i Forsvaret etter forsvarsloven § 2
- j. *utvidet førstegangstjeneste*: førstegangstjeneste med senere dimisjonsdato enn innkallingen.

2 Godtgjøringer under tjeneste og utdanning

2.1 Fellesbestemmelser

Satser i kr. for godtgjøring fremkommer av vedlegg 1–3, såfremt ikke annet er spesifisert.

Godtgjøringer under førstegangstjeneste og utdanning, skal som hovedregel utbetales etterskuddsvis den første dagen i hver måned, og når tjenesten avsluttes. Godtgjøring for ekstraordinær tjeneste og repetisjons- og heimevernstjeneste, skal som hovedregel utbetales etterskuddsvis den tolvte i hver måned hvis det er praktisk mulig.

Hvis utbetalingsdagen faller på en lørdag, søndag eller helligdag, skal utbetalingen foretas på den siste arbeidsdagen før utbetalingsdagen.

Forsvaret kan gjøre fratrekk i godtgjøringer for uoppgjorte krav i forbindelse med tap, skade eller bøter før utbetaling av godtgjøringer. Alle som mottar godtgjøringer, skal gis innsyn eller tilgang til egne godtgjøringsberegninger.

Utbetalte godtgjøringer skal ikke innrapporteres som trekkpliktige godtgjøringer, hvis ikke annet er angitt.

2.2 Aktivitetsuavhengige godtgjøringer

2.2.1 Sykdom

Under sykdom skal det utbetales de samme godtgjøringene som under tjenesten.

Ved sykepermisjon som er et nødvendig ledd i sykebehandlingen, skal det tilstås kost- og kvartererstatning i henhold til punkt 4 og reisegodtgjøring etter punkt 5.

Godtgjøringer for reise og kvarter skal ikke tilstås i de tilfeller mannskapet selv søker om sykepermisjon der dette ikke er et nødvendig ledd i sykebehandlingen.

Erstatning for kost skal ikke utbetales under sykehusopphold eller når det offentlige holder kosten.

De som blir transportudyktig på grunn av sykdom under permisjon, skal tilstås kost- og kvartererstatning i henhold til punkt 4 for den perioden de er hjemme.

Ved avbrutt repetisjonstjeneste og årlig heimevernstjeneste på grunn av sykdom, skal godtgjøring utbetales for hele tjenestens varighet i henhold til innkalling.

Det skal som hovedregel ikke utbetales godtgjøring for repetisjonstjeneste og årlig heimevernstjeneste, hvis tjenesten utsettes på grunn av sykdom eller skade som har oppstått før tjenesten starter.

2.2.2 Velferdspermisjoner

Under velferdspermisjoner etter Permisjonsdirektivet vedlegg D, skal det tilstås godtgjøringer som under tjenesten.

2.2.3 Permisjon pga. svangerskap og fødsel

Under permisjon i forbindelse med svangerskap og fødsel, skal det tilstås godtgjøringer etter denne bestemmelsen (FR del I).

Ved utsatt tjeneste på grunn av svangerskap og fødsel, skal godtgjøringer etter denne bestemmelsen (FR del I) bortfalle.

2.2.4 Ulovlig fravær

Ved ulovlig fravær fra tjenesten, bortfaller alle godtgjøringer etter denne bestemmelsen for fraværets varighet, unntatt forsørgertillegg etter punkt 3.14 og bostønad etter 3.15..

Ved ulovlig fravær fra tjenesten på over syv dager (168 timer) sammenhengende, skal forsørgertillegg etter punkt 3.14 og bostønad etter 3.15. falle bort for den tid som overskrider syv dager.

Dimisjongodtgjøring etter punkt 3.6 skal ikke beregnes for de dager mannskapet har et ulovlig fravær fra tjenesten.

2.2.5 Soning av straff eller refselse

Under soning av refselse i tjenestetiden eller etter endt førstegangstjeneste eller repetisjons- eller heimevernstjeneste, skal alle godtgjøringer iht. den utførte tjenesten tilstås.

Under soning av refselse etter endt førstegangstjeneste, opptjenes ikke dimisjongodtgjøring.

Under soning av sivil fengselsstraff, skal godtgjøring etter denne bestemmelsen falle bort.

2.2.6 Feriepenger og pensjonsrettigheter

Godtgjøringer for ekstraordinær tjeneste, repetisjons- og heimevernstjeneste eller tjeneste i henhold til kontrakt, skal ikke utløse utbetaling av feriepenger eller opptjening av pensjonsrettigheter i Statens pensjonskasse.

2.3 Godtgjøring under førstegangstjeneste

2.3.1 Ordinær førstegangstjeneste

Under ordinær førstegangstjeneste skal følgende utbetales:

- a. tjenestetillegg etter punkt 3.1.1
- b. tillegg for ledende menig etter punkt 3.2
- c. ulempetillegg etter punkt 3.4
- d. tillegg for tjeneste med forhøyet risiko etter punkt 3.5
- e. forsørgertillegg etter punkt 3.14
- f. sosialstønad etter punkt 3.15
- g. kost, kvarter og bekledning etter kapittel 4
- h. reisegodtgjøring etter kapittel 5
- i. dimisjongodtgjøring etter punkt 3.6.1.

2.3.2 Utvidet førstegangstjeneste

Under utvidet førstegangstjeneste skal det utbetales tjenestetillegg etter punkt 3.1.2 og dimisjongodtgjøring etter punkt 3.6.2.

Øvrige godtgjøringer skal utbetales som for ordinær førstegangstjeneste punkt 2.3.1 bokstav b til h.

2.4 Godtgjøring under seleksjons- og opptaksperioder

Seleksjons- og opptaksperiode for tjeneste eller utdanning i Forsvaret og for førstegangs ansettelse i militær stilling, skal som hovedregel ikke regnes som ordinær tjeneste. Med unntak av reisegodtgjøring, skal det som hovedregel ikke utbetales godtgjøringer for seleksjons- og opptaksperioden. Godtgjøring for reise skal utbetales etter punkt 5.2.3. Denne bestemmelsen gjelder også ved seleksjon til og opptak i Heimevernets innsatsstyrker.

Personell som møter til seleksjon og opptak til tjeneste eller utdanning i Forsvaret, eller til seleksjon og opptak til førstegangs ansettelse i militær stilling, skal ha utbetalt reisegodtgjøring etter kapittel 5. Den enheten som er ansvarlig for gjennomføringen av seleksjon- og opptaksperioden, er ansvarlig for utbetalingene.

Personell som møter til seleksjon og opptak til tjeneste, eller til seleksjon og opptak til førstegangs ansettelse i militær stilling, mens de avtjener førstegangstjeneste, skal beholde godtgjøringene fra førstegangstjenesten under seleksjons- og opptaksperioden. Avgivende avdeling er ansvarlig for utbetalingene.

2.5 Godtgjøring under utdanning

2.5.1 Ikke ansatt personell

For ikke ansatt personell som gjennomfører nivådannende i Forsvaret skal følgende utbetales:

- a. utdanningstillegg etter punkt 3.3
- b. ulempetillegg etter punkt 3.4
- c. tillegg for tjeneste med forhøyet risiko etter punkt 3.5
- d. forsørgertillegg etter punkt 3.14
- e. sosialstønad etter punkt 3.15
- f. kost, kvarter og bekledning etter kapittel 4
- g. reisegodtgjøring etter kapittel 5.

Under eventuell aspirantperiode før endelig opptak til utdanning, utbetales tjenestetillegg etter punkt 3.1.1 i stedet for utdanningstillegg etter punkt 3.3.

Se også pkt. 2.8. i denne bestemmelsen.

2.5.2 Første års militære lærlinger

Under det første året som militær lærling skal følgende utbetales:

- a. tjenestetillegg etter punkt 3.1.1
- b. tillegg for ledende menig etter punkt 3.2
- c. ulempetillegg etter punkt 3.4
- d. tillegg for tjeneste med forhøyet risiko etter punkt 3.5
- e. forsørgertillegg etter punkt 3.14
- f. sosialstønad etter punkt 3.15
- g. kost, kvarter og bekledning etter kapittel 4
- h. reisegodtgjøring etter kapittel 5
- i. dimisjongodtgjøring etter punkt 3.6.1.

2.6 Godtgjøring under repetisjonstjeneste og årlig heimevernstjeneste

2.6.1 Menige

Under repetisjons- og heimevernstjeneste etter forsvarsloven § 17 andre ledd bokstav b og c, skal følgende utbetales til tjenestepliktige med menig grad:

- a. tjenestetillegg etter punkt 3.1.1
- b. tillegg for ledende menig etter punkt 3.2
- c. ulempetillegg etter punkt 3.4.2 og punkt 3.4.4 til 3.4.6
- d. tillegg for tjeneste med forhøyet risiko etter punkt 3.5
- e. kompensasjonstillegg under repetisjons- og heimevernstjeneste etter punkt 3.7
- f. tillegg ved fag- og funksjonsrettede kurs etter punkt 3.8
- g. næringsbidrag og særskilt økonomisk hjelp etter punkt 3.13
- h. forsørgertillegg etter punkt 3.14
- i. kost, kvarter og bekledning etter kapittel 4
- j. reisegodtgjøring etter kapittel 5.

2.6.2 Offiserer, befal og spesialister

Tjenestepliktige med grad over menig grad, skal under repetisjons- og heimevernstjeneste godtgjøres i samsvar med lønnsoppgjøret i staten og Forsvarets praksis. Godtgjøringen er trekkpliktig.

Under repetisjons- og heimevernstjeneste skal følgende utbetales til offiserer, befal og spesialister:

- a. godtgjøring etter tabell i vedlegg 2
- b. tillegg for tjeneste med forhøyet risiko etter punkt 3.5
- c. næringsbidrag og særskilt økonomisk hjelp etter punkt 3.13
- d. kost, kvarter og bekledning etter kapittel 4
- e. reisegodtgjøring etter kapittel 5.

2.7 Godtgjøring for tjeneste i Heimevernets innsatsstyrker

For tjeneste i Heimevernets innsatsstyrker, skal følgende utbetales:

- a. godtgjøringer etter punkt 2.6.1 og 2.6.2
- b. innsatsstyrketillegg etter punkt 3.11.1
- c. bonuser knyttet til kontrakt om tjeneste i Heimevernets innsatsstyrker etter punkt 3.11.2.

2.8 Godtgjøring for ikke-ansatte under utdanning til befal eller spesialist

Under sammenhengende kurs for opplæring til befal eller spesialist, pliktig etter forsvarsloven § 17 andre ledd bokstav d, jf. § 26 tredje ledd eller frivillig, skal følgende utbetales:

- a. godtgjøring ved opplæring til offiser, befal eller spesialist etter punkt 3.9
- b. fri kost og fritt kvarter etter kapittel 4
- c. reisegodtgjøring etter kapittel 5.

2.9 Godtgjøring for områdesjefer i Heimevernet

Godtgjøringen er tredelt og består av en årlig fast godtgjøringsdel og to variable deler. Områdesjefer i Heimevernet skal utbetales følgende godtgjøringer:

- a. fast godtgjøring etter punkt 3.10.2
- b. godtgjøringer etter punkt 2.6.2 ved tjenestegjøring
- c. variabel godtgjøring etter punkt 3.10.3.

2.10 Godtgjøring for frivillig tjeneste i Heimevernet

De som utfører frivillig tjeneste i Heimevernet som lotter eller ungdomsledere, skal ha utbetalt godtgjøring etter punkt 2.6.1 og 2.6.2.

Heimevernsungdom (HVU) skal ved frivillig tjeneste ha dekket faktiske reiseutgifter og fri kost. Heimevernsungdom som deltar i konkurranser arrangert av Forsvaret, utvekslingsprogram med andre land og andre aktiviteter initiert av Forsvaret, skal ha utbetalt følgende:

- a. tjenestetillegg etter punkt 3.1.1
- b. fri kost og fritt kvarter etter kapittel 4
- c. reisegodtgjøring etter kapittel 5.

2.11 Godtgjøring for ekstraordinær tjeneste

Ved ekstraordinær tjeneste etter forsvarsloven § 17 tredje ledd, skal følgende utbetales:

- a. godtgjøringer etter punkt 2.6.1 og 2.6.2
- b. tillegg for ekstraordinær tjeneste etter punkt 3.12.

2.12 Godtgjøring for vernepliktige akademikere

Under opplæringsperioden og når de gjør tjeneste i avdeling, skal vernepliktige akademikere (VA) godtgjøres med lønn som er fastsatt av Forsvarsdepartementet (FD). Lønnen fremgår av vedlegg 1.

Det skal ikke utbetales godtgjøringer etter Arbeidsavtale for Forsvaret (ATF) under opplæringsperioden, som også omfatter fagkurs.

Under repetisjons-, heimeverns- eller ekstraordinær tjeneste, skal VA ha utbetalt godtgjøringer som beskrevet i punkt 2.6.2.

2.13 Godtgjøring for medlemmer i råd, utvalg og nemnder i Heimevernet

Medlemmer i råd, utvalg og nemnder i Heimevernet som deltar på møter, skal ha utbetalt godtgjøring etter punkt 3.9, jf. heimevernetsforskriften¹ § 5 første ledd.

---

¹ Forskrift 16. juni 2017 nr. 780

For møter utenfor pliktig eller frivillig heimevernstjeneste, skal det utbetales godtgjøring for reise og kost etter Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost innenlands, jf. heimevern forskriften § 5 andre ledd.

3 Godtgjøringer som følge av tjeneste

Satser i kr. for godtgjøring fremkommer av vedlegg 1–3, såfremt ikke annet er spesifisert.

3.1 Tjenestetillegg

3.1.1 Ordinært tjenestetillegg

Tjenestetillegg skal utbetales til tjenestepliktige og frivillige som gjør tjeneste i Forsvaret med menig grad. Tjenestetillegget er ikke lønn, men er ment å dekke nødvendige individuelle materielle behov som for eksempel hygieneartikler, etc.

Tjenestetillegget skal beregnes ut fra en dagsats på grunnlag av antall dager med tjeneste.

Godtgjøringen skal gis for alle tjenestegjørende dager, fra og med fremmøtedato i henhold til innkallingen til og med faktisk dimisjonsdato.

For innkalte til repetisjons- og heimevernstjeneste, skal tjenestetillegget også utbetales for reisedager til og fra tjenesten.

3.1.2 Tjenestetillegg ved utvidet førstegangstjeneste

Ved utvidet førstegangstjeneste ut over ordinær førstegangstjeneste, skal det utbetales tjenestetillegg som for ordinær førstegangstjeneste og et tillegg på 33 prosent av tjenestetillegget.

3.2 Tillegg for ledende menig

Tillegg for ledende menig er en godtgjøring for menige i ledende stillinger eller med ledende oppgaver.

Tillegg for ledende menig skal utbetales til menige som besikkes til ledende menig under førstegangstjenesten og i styrkestrukturen.

Tillegg for ledende menig skal beregnes ut fra en dagsats på grunnlag av antall dager med tjeneste.

3.3 Utdanningstillegg

Utdanningstillegg skal utbetales til tjenestepliktige og frivillige som tar utdanning i Forsvaret. Tjenestetillegget er ikke lønn, men er ment å dekke nødvendige individuelle materielle behov som for eksempel hygieneartikler, etc.

Utdanningstillegget skal beregnes ut fra en dagsats med grunnlag i folketrygdens grunnbeløp (1 G) på bakgrunn av antall dager med tjeneste.

Godtgjøringen skal gis for alle tjenestegjørende dager, fra og med fremmøtedato i henhold til innkalling og til og med faktisk dimisjonsdato.

Utdanningstillegg skal ikke utbetales til dem som godtgjøres etter punkt 3.9.

3.4 Ulempetillegg

Ulempetillegg skal kompensere for ekstra ulemper eller belastninger som enkelte tjenester eller tjenestetyper kan medføre og som ikke kompenseres på annen måte.

3.4.1 Grensevakttillegg

Grensevakttillegget er en kompensasjon som skal utbetales til tjenestepliktige i førstegangstjenesten som gjør tjeneste som grensevakt. Tillegget skal bare utbetales for periodene med aktiv grensetjeneste.

Grensevakttillegget skal beregnes ut fra en dagsats på grunnlag av antall dager med tjeneste som grensevakt.

3.4.2 Tillegg for UVB-tjeneste

Under tjeneste om bord i undervannsbåt (UVB) skal det utbetales et tillegg for de dager båten er under gange i mer enn én time pr dag.

UVB-tillegget beregnes ut fra en dagsats på grunnlag av antall dager med slik tjeneste.

For personell som avtjener førstegangstjeneste eller er under utdanning, skal det utbetales en godtgjøring etter Særavtale om merutgiftsdekning, ulempe- og risikokompensasjon for Forsvaret (Kompensasjonsavtalen) punkt 3.4, med fratrekk på 28 % for å utligne skattetrekk for ansatte.

For personell som er innkalt til repetisjons- eller heimevernstjeneste med grad over menig, skal det utbetales full sats etter Kompensasjonsavtalen.

Godtgjøringen er trekkpliktig for tjenestepliktige som er innkalt til repetisjons- eller heimevernstjeneste med grad over menig.

3.4.3 Tillegg for fast tjenestegjøring utenfor Norge

Tillegg for fast tjenestegjøring utenfor Norge er et utenlandstilllegg som skal kompensere for økte kostnader knyttet til fast tjenestegjøring utenfor Norge.

Tillegg for fast tjenestegjøring utenfor Norge skal beregnes ut fra kostsatsen på tjenestestedet etter Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost utenfor Norge. Som hovedregel skal 1/3 av kostsatsen legges til grunn for beregningene. Det er i tillegg inngått særskilte avtaler med enkelte land. Det henvises til respektive inngåtte avtaler for kostsatsen som skal legges til grunn for beregning av tillegg for tjeneste i disse landene.

3.4.4 Tillegg for tjeneste ombord på fartøy under NATO-kommando

Tillegg for tjeneste ombord på fartøy under NATO-kommando skal utbetales til tjenestepliktige med menig grad som har tjeneste ombord på norske fartøy under NATO-kommando.

Tillegg for tjeneste ombord på fartøy under NATO-kommando skal beregnes ut fra en dagsats. Hvis tjenesten varer mer enn ett døgn, skal et påbegynt døgn regnes som et helt døgn.

3.4.5 Tillegg for øvelse og tjeneste ved avdeling i utlandet

Tillegg for øvelse og tjeneste ved avdeling skal utbetales til tjenestepliktige med menig grad som deltar på øvelse eller trening i utlandet som en del av den ordinære tjenesten eller utføring av Forsvarets oppdrag.

Tillegg for øvelse og tjeneste ved avdeling i utlandet skal beregnes ut fra en dagsats. Hvis tjenesten varer mer enn ett døgn, skal et påbegynt døgn regnes som et helt døgn.

3.4.6 Tillegg ved fritidspolisjon/landlov under tjeneste ved avdeling eller på fartøy i utlandet

Tillegg ved fritidspolisjon/landlov over seks timer under tjeneste ved avdeling eller på fartøy i utlandet, skal kompensere for økte utgifter knyttet til fritidspolisjon/landlov på over seks timer ved oppdrag, øvelse eller landligge i utlandet.

Tillegg ved fritidspolisjon/landlov over seks timer under tjeneste ved avdeling eller fartøy i utlandet skal beregnes ut fra en dagsats. Ved permisjon/landlov som varer mer enn ett døgn, skal et påbegynt døgn regnes som et helt døgn.

Tillegg ved fritidspolisjon/landlov over seks timer under tjeneste ved avdeling eller fartøy i utlandet skal ikke utbetales til de som har fast tjenestested i utlandet, jf. punkt 3.4.3.

3.5 Tillegg for tjeneste med forhøyet risiko

3.5.1 Generelt

Tjeneste i Forsvaret kan innebære risiko. Tillegg for tjeneste med forhøyet risiko skal kompensere for risiko utover hva som må forventes etter tjenestestillingens art og innhold. Tillegget skal beregnes ut fra en dagsats.

Personell som avtjener førstegangstjeneste, er under utdanning, eller er innkalt til repetisjons- eller heimevernstjeneste med grad som menig, skal ha utbetalt godtgjøring tilsvarende godtgjøring

etter Kompensasjonsavtalen punkt 4.1 og 7.3, med fratrekk på 28 % for å utligne skattetrekk for ansatte.

Tjenestepliktige som er innkalt til repetisjons- eller heimevernstjeneste med grad over menig, skal ha utbetalt godtgjøring tilsvarende full sats etter Kompensasjonsavtalen.

Godtgjøringen er trekkpliktig for tjenestepliktige som er innkalt til repetisjons- eller heimevernstjeneste med grad over menig.

3.5.2 Flybesetningstillegg

Flybesetningstillegget skal kompensere for den generelle risikoen som er forbundet med tjenesten som flybesetning.

Flybesetningstillegget skal utbetales til den som deltar i beordret flyging og ved anledning tilhører flyets besetning.

Flybesetningstillegget skal beregnes ut fra en dagsats. Ved enkeltoppdrag utbetales dagsatsen. Går oppdraget over flere dager, utbetales dagsats for hver påbegynte dag.

For personell som avtjener førstegangstjeneste eller er under utdanning, skal det utbetales godtgjøring etter Kompensasjonsavtalen punkt 4.3, med fratrekk på 28 % for å utligne skattetrekk for ansatte.

For personell som er innkalt til repetisjons- eller heimevernstjeneste, skal det utbetales full sats etter Kompensasjonsavtalen.

Godtgjøringen er trekkpliktig for tjenestepliktige som er innkalt til repetisjons- eller heimevernstjeneste med grad over menig.

3.5.3 Risikotillegg nivå 1

Når følgende aktiviteter er beordret og utføres, skal det utbetales tillegg for tjeneste med forhøyet risiko nivå 1 som dagsats etter vedlegg 1:

- a. *Dykk ned til 39 meter*
Dykking, herunder også dykking i trykk-/oppstigningstank, ned til og med 39 meter
- b. *Røykdykking under øvelse og trening*
Varmdykking under øvelse eller trening, de dager øvelse eller trening på varmdykking pågår
- c. *Søk etter og uskadeliggjøring av sjøminner, landminner og sprenglegemer*
  - i) Søk etter eller uskadeliggjøring av landminner og sjøminner
  - ii) Søk etter eller uskadeliggjøring av sprenglegemer på militært område iht. Reglement for eksplosivrydding i skyte- og øvingsfelt (REOD-SØF)
- d. *Risikobetont arbeid med raketter, missiler og/eller smarte bomber*
Særlig risikobetont arbeid med raketter, missiler, og/eller smarte bomber, herunder testing, adskillelse og sammensetting
- e. *Fallskjermhopping*
Fallskjermhopping, de dagene fallskjermhopping pågår
- f. *Behandling av skarpe kjemiske eller biologiske stridsmidler*
ABC-vernpersonell eller tilsvarende ved behandling av skarpe kjemiske eller biologiske stridsmidler
- g. *Montasjearbeid i master og kraner*
Skifte av mastelyspærer og vedlikeholds- og montasjearbeid i master og kraner i høyde over syv meter (gjelder ikke arbeid i heislift)
- h. *Bording av andre fartøy*
Særlig risikobetont bording av andre fartøy ved bruk av lettboat i sjøen.

3.5.4 Risikotillegg nivå 1-A

Når følgende aktiviteter er beordret og utføres, skal det utbetales tillegg for tjeneste med forhøyet risiko nivå 1-A som dagsats etter vedlegg 1:

- a. *Dykk dypere enn 39 meter*
Dykking, herunder også dykking i trykk- /oppstigningstank, dypere enn 39 meter.

3.5.5 Risikotillegg nivå 2

Når følgende aktiviteter er beordret og utføres, skal det utbetales tillegg for tjeneste med forhøyet risiko nivå 2 som dagsats etter vedlegg 1:

- a. *Røykdykking under skarpe oppdrag*
Røykdykking ved reelle eller akutte hendelser.

3.5.6 Uskadeliggjøring av lagret ammunisjon

Tillegg for uskadeliggjøring av lagret ammunisjon og egen avdelings blindgjengere og lignende, skal utbetales etter Kompensasjonsavtalens vedlegg 3.

3.6 Dimisjonsgodtgjøring

3.6.1 Generelt

Dimisjonsgodtgjøringen skal beregnes etter en dagsats etter antall dager utført førstegangstjeneste, og skal utbetales som et engangsbetrag ved fullført førstegangstjeneste.

Godtgjøringen skal gis for alle tjenestegjørende dager, fra og med fremmøtedato iht. innkallingen og til og med faktisk dimisjonsdato.

Hvis Forsvaret av administrative eller praktiske grunner avkorter førstegangstjenesten, skal det utbetales full dimisjonsgodtgjøring iht. ordinær dimisjonsdato.

Ved dødsfall skal dimisjonsgodtgjøringen utbetales til nærmeste pårørende.

3.6.2 Dimisjonsgodtgjøring ved utvidet førstegangstjeneste

Ved utvidet førstegangstjeneste ut over ordinær førstegangstjeneste, skal det utbetales dimisjonsgodtgjøring som for ordinær førstegangstjeneste og et tillegg på 33 prosent av dimensjonsgodtgjørelsen for tjenesten etter den ordinære førstegangstjenesten.

Ved utvidet førstegangstjeneste skal ikke dimisjonsgodtgjøring utbetales ved fullført ordinær førstegangstjeneste, men utbetales samlet for hele førstegangstjenesten ved dimisjon.

3.7 Kompensasjonstillegg under repetisjons- og heimevernstjeneste

Tjenestepiktige med menig grad som dokumenterer at de ikke mottar lønn fra arbeidsgiver eller egen virksomhet under repetisjons- eller heimevernstjenesten, skal ha utbetalt et kompensasjonstillegg.

Kompensasjonstillegget skal utbetales til dem som forut for tjenesten mottar arbeidsavklaringspenger (AAP). Det skal framlegges dokumentasjon fra NAV på at AAP ikke mottas under tjenesten.

Kompensasjonstillegget skal utbetales til studenter, selv om de mottar studiestøtte.

Kompensasjonstillegget skal utbetales i tillegg til ordinært tjenestetillegg og eventuelle forsørgertillegg.

Krav til dokumentasjon av bortfall av inntekt, gjelder inntekt i hovednæring. Det skal som hovedregel ikke ytes kompensasjonstillegg for bortfall av biinntekter.

Det skal ikke utbetales kompensasjonstillegg for stillinger som er mindre enn 20 % av hel stilling. Hel stilling er 40 timer per uke.

Godtgjøringen skal gis for alle tjenestegjørende dager, inklusive reisedager til og fra tjenesten.

3.8 Tillegg ved fag- og funksjonsrettede kurs

Tjenesteppliktige med menig grad som kalles inn til fag- eller funksjonsrettede kurs utenom ordinær repetisjonstjeneste eller årlig tjeneste i Heimevernet, skal tilstås en godtgjøring i tillegg til ordinært tjenestetillegg.

Godtgjøringen skal gis for alle tjenestegjørende dager, inklusive reisedager til og fra tjenesten.

Tillegg ved fag- og funksjonsrettede kurs skal ikke utbetales til dem som godtgjøres etter punkt 3.9.

3.9 Godtgjøring ved opplæring til offiser, befal eller spesialist

Under kurs som kvalifiserer for å bli offiser, befal eller spesialist etter forsvarsloven § 26 tredje ledd, skal det utbetales en godtgjøring ut fra en dagsats for kursets varighet.

Ved utbetaling av godtgjøring ved opplæring til offiser, befal eller spesialist, skal det ikke utbetales godtgjøring etter punkt 3.1.1, 3.2, 3.8, 3.11.1 eller vedlegg 2.

Godtgjøringen skal gis for alle tjenestegjørende dager, inklusive reisedager til og fra tjenesten.

Godtgjøringen er trekkpliktig.

3.10 Godtgjøringer for områdesjefer i Heimevernet

3.10.1 Generelt

Stillingen som områdesjef er et verv. Områdesjefens arbeidsoppgaver reguleres av Instruks for områdesjefer. Områdesjefen skal signere en egen arbeidsavtale.

Godtgjøringene er trekkpliktig. Godtgjøring er ikke pensjonsgivende eller feriepengeberettiget.

3.10.2 Fast godtgjøring

Den faste godtgjøringen for områdesjefer i Heimevernet skal kompensere for følgende aktiviteter:

- a. daglig forvaltning av personell i eget område og årlig styrkedisponering
- b. forvaltning av HVU-gruppe/ungdomsarbeid
- c. forvaltning av tildelt materiell, beholdninger og ev. eiendom, med unntak av pålagt kontroll utover egenkontroll og pålagt innhenting av PBU
- d. møtevirksomhet med områdeutvalg
- e. sjefsmøte 1 og planmøter i forbindelse med årlig trening.

Den faste godtgjøringen for områdesjefer i Heimevernet fremgår av vedlegg 1.

3.10.3 Variabel godtgjøring

Den variable godtgjøringen for områdesjefer i Heimevernet skal kompensere for aktivitet som ikke dekkes av den faste godtgjøringen og godtgjøring for tjenesteplikt.

Tjeneste som områdesjefen utfører utenom det som inngår i fast godtgjørelse, skal rapporteres iht. gjeldende prosedyre for avlønning av styrkestrukturen. Dette omfatter bl.a. møter med HV nemndene, møte ved distriktet ut over sjefsmøte 1, inspeksjon av HVU osv.

Den variable godtgjøringen for områdesjefer i Heimevernet beregnes ut fra dagsats i henhold til grad. Hvert møte godskrives med fire timer. To møter godskrives som en dags tjeneste, jf. vernepliktsforskriften § 38 andre ledd. Dagsatser fremgår av vedlegg 2.

3.11 Heimevernets innsatsstyrker

3.11.1 Innsatsstyrketillegg

Tjenesteppliktige med kontrakt om tjeneste i Heimevernets innsatsstyrker, skal ha utbetalt et tillegg for tjeneste ut over pliktig årlig trening i Heimevernet.

Det ekstraordinære tjenestetillegget skal beregnes ut fra en dagsats etter vedlegg 1, på grunnlag av antall dager med tjeneste.

Godtgjøringen skal gis for alle tjenestegjørende dager ut over pliktig årlig trening i Heimevernet, inklusive reisedager til og fra tjenesten.

Det skal ikke utbetales innsatsstyrketillegg for mer enn 30 dager ut over pliktig årlig trening i Heimevernet.

Det skal ikke utbetales innsatsstyrketillegg under kvalifiserende kurs, jf. forsvarsloven § 26 tredje ledd.

Det skal ikke utbetales innsatsstyrketillegg ved ekstraordinær tjeneste.

Innsatsstyrketillegget er trekkpliktig.

3.11.2 Bonusordninger for Heimevernets innsatsstyrker

Tjenestepliktige og frivillige som inngår kontrakt om tjeneste i Heimevernets innsatsstyrker, skal ha en signeringsbonus. Signeringsbonusen skal utbetales seks måneder etter kontraktinngåelsen, eller etter at første trening er gjennomført. De som har fullført tre års tjeneste i Heimevernets innsatsstyrker iht. kontraktens vilkår, skal ha utbetalt en sluttbonus.

Hvis det fremgår av kontrakten, kan det i stedet for signerings- og sluttbonus utbetales en månedlig bonus tilsvarende signerings- og sluttbonusen delt på 36 måneder.

Satser for bonusordningene fremgår av vedlegg 1.

Utbetalte bonuser er trekkpliktige.

3.12 Tillegg ved ekstraordinær tjeneste

Tjenestepliktige som kalles inn til ekstraordinær tjeneste etter forsvarsloven § 17 tredje ledd, skal ha utbetalt et ekstraordinært tillegg. Tillegget skal utbetales i tillegg til andre godtgjøringer, unntatt innsatsstyrketillegget etter punkt 3.11.1.

Tillegget skal gis for alle tjenestegjørende dager, inklusive reisedager til og fra tjenesten.

Det skal ikke utbetales kompensasjonstillegg under ekstraordinær tjeneste.

Godtgjøringen er trekkpliktig.

3.13 Næringsbidrag og særskilt økonomisk hjelp

Tjenestepliktige og frivillige som er innkalt til repetisjons- eller heimevernstjeneste eller pliktige kurs, kan søke om stønad etter bestemmelser gitt i reglement for næringsbidrag og særskilt økonomisk hjelp.

Næringsbidrag og særskilt økonomisk hjelp skal gis for alle tjenestegjørende dager, inklusive reisedager til og fra tjenesten.

Utbetaling av næringsbidrag og særskilt økonomisk hjelp skal skje etter dagsatser gitt i vedlegg 3.

Ved leie av barnepasser, kan Forsvaret dekke utgifter til reise etter Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost innenlands.

Næringsbidrag og særskilt økonomisk hjelp er trekkpliktig.

3.14 Forsørgertillegg

Forsørgertillegget er ment å dekke levekostnadene til den tjenestepliktiges barn og ektefelle eller samboer. Forsørgertillegget består av ektefelletillegg og barnetillegg, og kan utbetales enkeltvis eller samlet. Samboerbegrepet omfatter ikke bofellesskap.

Behandling av søknader om forsørgertillegg skal skje etter bestemmelser gitt i Reglement om sosialfaglig arbeid i Forsvaret (TfF 578).

Utbetaling av forsørgertillegget skal skje etter satser gitt i vedlegg 1.

3.15 Stønader

Tjenestepliktige og frivillige som er innkalt til førstegangstjeneste eller utdanning i Forsvaret, kan søke om stønader etter bestemmelser gitt i Reglement om sosialfaglig arbeid i Forsvaret (TfF 578). Søknadene skal behøvsprøves.

4 Godtgjøringer for kost, kvarter og bekledning

4.1 Generelt

Satser i kr. for godtgjøring fremkommer av vedlegg 1–3, såfremt ikke annet er spesifisert.

Tjenesteppliktige og frivillige som gjør tjeneste i Forsvaret skal ha fri kost, fritt kvarter og fri bekledning. Med bekledning menes uniformer og personlig bekledning og utrustning (PBU) som er nødvendig for tjenesten.

4.2 Godtgjøring for tapte måltider ved beordret tjeneste

Tjenestegjørende enhet skal som hovedregel sørge for forpleining eller utrustning av personell som beordres til tjeneste som medfører at personellet blir forhindre i å innta måltider i Forsvarets spisemesser.

Personell som på grunn av beordret tjenesteoppdrag, ufrivillig mister ett eller flere måltider, skal ha godtgjort utgifter for inntil tre måltider, uavhengig av tjenesteoppdragets varighet.

Godtgjøring for tapt måltid skal utbetales etter ulegitimert sats for dekning av utgifter til måltider for reiser fra og med seks til og med tolv timer i Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost innenlands, etter følgende prosentsatser:

a. frokost	40 %
b. lunsj	40 %
c. middag	100 %
d. kveldsmat	40 %.

I særlige tilfeller, hvor de dokumenterte utgiftene for måltider er høyere enn de fastsatte satsene ovenfor, kan tjenestegjørende enhet avgjøre at de dokumenterte utgiftene likevel skal dekkes.

4.3 Erstatning for fri kost

Hvis Forsvaret ikke kan tilby forpleining på eller i nærheten av tjenestestedet eller forlegningsstedet, skal det utbetales erstatning for fri kost. Erstatningen skal utbetales som en dagsats, tilsvarende ulegitimert sats for dekning av utgifter til måltider for reiser fra og med seks til og med tolv timer i Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost innenlands.

Personer som etter søknad eller villighet er gitt hjemmeboerstatus, skal ha utbetalt dagsats for erstatning for kost etter vedlegg 1.

Erstatning for fri kost skal som hovedregel ikke utbetales under permisjoner. Med permisjoner menes her også fritidspermisjoner når forlegningsstedet forlates.

Erstatning for fri kost skal utbetales under sykepermisjon, jf. punkt 2.2.2.

4.4 Erstatning for fritt kvarter

Personer som etter søknad eller villighet er gitt hjemmeboerstatus, skal ha utbetalt dagsats for erstatning for fritt kvarter etter vedlegg 1.

Erstatning for kvarter skal ikke utbetales til dem som får bostønad etter Reglement om sosialfaglig arbeid i Forsvaret (Tff 578).

4.5 Retningslinjer for hjemmeboerstatus

Hjemmeboerstatus gir tillatelse til å bo i eget hjem, foreldrehjemmet eller hos andre nærstående.

Tjenestegjørende enhet kan etter søknad innvilge hjemmeboerstatus hvis beredskapsmessige og tjenstlige hensyn tillater det, blant annet når

- avdelingen ikke har forlegning eller forpleiningskapasitet
- det foreligger tungtveiende medisinske eller sosiale årsaker i nærmeste familie, som gjør daglig tilsyn nødvendig.

At søkeren leilighetsvis må hjelpe til i hjemmet, skal ikke alene anses å være tilstrekkelig grunn for å innvilge hjemmeboerstatus.

Giftede og samboende med omsorg for barn skal gis prioritet.

Den som har hjemmeboerstatus skal til enhver tid holde avdelingen underrettet om nøyaktig adresse og telefonnummer. Vedkommende forplikter seg til å delta i alle typer tjeneste ved avdelingen for øvrig.

Personell med hjemmeboerstatus skal ha utbetalt erstatning for fri kost etter punkt 4.3, erstatning for fritt kvarter etter punkt 4.4 og reisegodtgjøring etter punkt 5.6.

5 Godtgjøringer under reiser

5.1 Generelle reisebestemmelser

Satser i kr. for godtgjøring fremkommer av vedlegg 1–3, såfremt ikke annet er spesifisert.

Tjenesteppliktige og frivillige som kalles inn til tjeneste eller utdanning i Forsvaret, skal ha dekket utgifter til reise og kost etter Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost innenlands og Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost utenfor Norge, med de tilpasningene som er bestemt i dette dokumentet.

Dette gjelder også for de som reiser i tjenesten og de som kalles inn til seleksjon og opptak for utdanning i Forsvaret.

Alle reiser skal som hovedregel gjennomføres på den måten som i sum blir billigst for Forsvaret. Tilgjengelige rabattordninger skal benyttes, og skal legges til grunn ved dekning av utgifter til reise og kost og overnatting.

Når reisen nødvendiggjør nattopphold utenfor militær forlegning på mer enn tre timer pr natt, skal følgende dekkes:

- a. Legitimerte utgifter til billigste soveplass på offentlig kommunikasjonsmiddel.
- b. Legitimerte overnattingsutgifter pr natt etter Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost innenlands og Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost utenfor Norge.
- c. Satser for dekning av ikke legitimerte utgifter pr natt kan benyttes ved dimisjonsreiser når dekning av utgiftene etter de foranstående alternativ ikke er hensiktsmessig.

Med natt menes tiden mellom kl. 22.00 og 06.00.

5.2 Reiser i forbindelse med innkalling og dimisjon

5.2.1 Personer som er bosatt innenlands

Tjenesteppliktige og frivillige som er bosatt innenlands og som kalles inn til tjeneste eller utdanning (ikke opptak og seleksjon), skal få dekket utgifter til reise og kost etter Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost innenlands.

Hvis den innkalte har skiftet bosted uten at dette er meldt til Forsvaret eller folkeregisteret, skal utgiftene til reise og kost som hovedregel godtgjøres på grunnlag av siste registrerte bostedsadresse hvis godtgjøringen derved blir mindre.

Hvis den innkalte på grunn av utdanning eller arbeid, midlertidig bor på en annen adresse enn den som er registrert hos Forsvaret, kan utgifter til reise og kost godtgjøres på grunnlag av midlertidige bopel. Slik godtgjøring avgjøres av sjef for driftsenhet i Forsvaret (DIF). Avgjøremyndigheten kan delegeres.

Reiserekvisisjon kan benyttes dersom ikke den innkalte kan betale reisen. Alternativt kan utbetaling av reiseforskudd benyttes.

Ved dimisjon skal utgifter til reise og kost godtgjøres som for innkalling til tjeneste.

Innkalte som dimitteres på fremmøtedagen, skal ha utbetalt godtgjøring for reise og kost som for fremmøte til opptak og seleksjon, beskrevet i punkt 5.2.3.

5.2.2 Personer som oppholder seg eller er bosatt utenfor Norge

Tjenestepliktige og frivillige som bor eller oppholder seg utenfor Norge og som kalles inn til tjeneste eller utdanning (ikke opptak og seleksjon), skal få dekket utgifter til reise og kost etter Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost utenfor Norge.

Det skal ikke utbetales kompensasjonstillegg etter Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost utenfor Norge § 12 ved slike reiser.

Hvis den innkalte bor eller oppholder seg utenfor Norge uten at dette er meldt til Forsvaret eller folkeregisteret, skal utgiftene til reise og kost som hovedregel godtgjøres på grunnlag av siste registrerte bosted i Norge.

Tjenestepliktige og frivillige som kalles inn til tjeneste eller utdanning i Forsvaret og som fortsatt oppholder seg i utlandet etter avsluttede studier i utlandet, skal få dekket utgifter til reise og kost på grunnlag av siste registrerte bosted i Norge.

Ved dimisjon skal utgifter til reise og kost godtgjøres som for innkalling til tjeneste.

5.2.3 Opptak og seleksjon

Personer som kalles inn til opptak og seleksjon til tjeneste eller utdanning i Forsvaret, eller til seleksjon og opptak til førstegangsansettelse i militær stilling, skal ha dekket utgifter til reise fra registrert bosted til tjenestestedet.

Hvis reisen varer lengre enn fem timer, skal den innkalte ha utbetalt kostgodtgjøring. Tilsvarende skal utbetales for hjemreisen. Satser for reiser over fem og ti timer fremgår av vedlegg 1.

Hvis den innkalte avtjener førstegangstjeneste, kan godtgjøringen for reise beregnes fra og/eller til den innkaltes faste tjenestested.

5.3 Frie hjemreiser

5.3.1 Generelt

Tjenestepliktige og frivillige som er bosatt eller oppholder seg i Norge og som avtjener førstegangstjeneste eller som tar utdanning i Forsvaret, har krav på frie hjemreiser i forbindelse med avvikling av langpermisjoner, ved ivaretagelse av omsorgsansvaret for barn under 16 år og ved velferdspermisjoner.

Med fri hjemreise forstås at Forsvaret skal dekke utgifter til reise til og fra registrert fast eller midlertidig bosted i Norge og utgifter til kost overnatting under selve reisen.

Hvis det under reisen er nødvendig med nattopphold utenfor militær forlegning på mer enn tre timer pr. natt, skal dette godtgjøres etter punkt 5.1 fjerde avsnitt bokstav a og b.

Tjenestepliktige og frivillige som har hjemmeboerstatus, har ikke krav på frie hjemreiser.

5.3.2 Førstegangstjeneste

Tjenestepliktige som avtjener førstegangstjeneste, skal ha dekket følgende frie hjemreiser (tur/retur):

- a. Ved seks måneders førstegangstjeneste, dekkes fire frie hjemreiser.
De som har omsorg for barn under 16 år, får dekket to frie hjemreiser ekstra.
- b. Ved tolv måneders førstegangstjeneste, dekkes syv frie hjemreiser.
De som har omsorg for barn under 16 år, får dekket fire frie hjemreiser ekstra.
De som utfører førstegangstjeneste med tjenestemønster 0+12 måneder (sammenhengende tjeneste) i en annen landsdel enn der de hører hjemme, får dekket en fri hjemreise ekstra. Dette gjelder også for dem som er hjemmehørende i Nord-Norge og som gjør tjeneste i landsdelen, hvis reisetiden med annen offentlig kommunikasjon overstiger 8 timer.
- c. Ved 16 måneders førstegangstjeneste, dekkes ti frie hjemreiser.
De som har omsorg for barn under 16 år, får dekket fem frie hjemreiser ekstra.

- d. Ved 18 måneders førstegangstjeneste, dekkes elleve frie hjemreiser.
De som har omsorg for barn under 16 år, får dekket seks frie hjemreiser ekstra.

Ved avtjening av førstegangstjeneste som avviker fra forrige avsnitt, skal opptjening av frie hjemreiser beregnes med 0,6 reise for hver måned med tjeneste. For frie hjemreiser på grunn av omsorg for barn under 16 år, er beregningstallet 0,33. Det skal avrundes til nærmeste heltall.

Bestemmelser for avvikling av frie hjemreiser fremgår av Permisjonsdirektivet.

5.3.3 Utdanning

Tjenestepliktige og frivillige som tar utdanning i Forsvaret skal ha dekket tre frie hjemreiser hvert skoleår.

De som har omsorg for barn under 16 år, får hvert år dekket fire frie hjemreiser ekstra hvert skoleår. Bestemmelser for avvikling av frie hjemreiser fremgår av Permisjonsdirektivet.

5.3.4 Velferdspermisjon klasse A

Ved velferdspermisjon klasse A etter Permisjonsdirektivets vedlegg D, gjelder ikke bestemmelsen om å reise på billigste måte. Fritt valgt rutefly kan nyttes når dette er nødvendig av hensyn til en hurtig hjemreise.

5.3.5 Støtte til hjemreise for personer som er bosatt i utlandet

Tjenestepliktige og frivillige som avtjener førstegangstjeneste eller som tar utdanning i Forsvaret og som er bosatt utenfor Norge, har ikke krav på frie hjemreiser.

De kan etter søknad få dekket utgifter til reise til og fra bosted utenfor Norge på billigste reisemåte. Det kan gis støtte til reise, kost og overnatting, begrenset til satsen som fremgår av vedlegg 1.

Tjenestegjørende enhet skal avgjøre søknader om støtte.

Stønadsbeløpet kan benyttes av ektefelle, eller samboer med felles barn.

5.4 Tjenestereiser

5.4.1 Generelt

Ved beordret reise i tjenesten, skal de administrative forholdene for reisen skal være avklart før reisen starter.

Det skal ikke utbetales godtgjøringer for beordret reise i tjenesten når reise, kost og kvarter er besørget av Forsvaret.

5.4.2 Tjenestereiser innenlands

Tjenestepliktige og frivillige skal som hovedregel innta kost i Forsvarets spisemesser og benytte militær innkvartering når de er på beordret reise i tjenesten innenlands.

Hvis den som har beordret reisen ikke har bestilt militær innkvartering, eller hvis Forsvarets spisemesser eller militær innkvartering ikke er tilgjengelig eller bruk av disse ikke er hensiktsmessig, skal utgifter til reise, kost og overnatting dekkes etter Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost innenlands.

5.4.3 Tjenestereiser i utlandet

Tjenestepliktige og frivillige som er på beordret reise i tjenesten til, fra eller i utlandet, skal få dekket utgifter til reise, kost og overnatting etter Særavtale om dekning av utgifter ved reise og kost utenfor Norge.

Det skal ikke utbetales kompensasjonstillegg etter Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost utenfor Norge § 12 ved slike reiser.

5.5 Reisegodtgjøring under øvelser

Det skal som hovedregel ikke utbetales godtgjøringer etter særavtalene om dekning av utgifter til reise og kost innenlands og utenfor Norge til tjenestepliktige og frivillige når de deltar på øvelser og når reise, kost og kvarter er besørget av Forsvaret.

Ved beordret reise under øvelse, skal utgifter til reise og kvarter godtgjøres etter bestemmelsene i punkt 5.4 hvis dette ikke blir besørget av Forsvaret.

Tapte måltider på grunn av beordret reise under øvelse, skal godtgjøres etter bestemmelsene i punkt 4.2.

5.6 Reiser ved hjemmeboerstatus

Når avstanden mellom bopel og tjenestested er minst 2,5 km, skal legitimerede reiseutgifter refunderes beregnet på billigste måte slik:

- a. De som Forsvaret ikke kan skaffe innkvartering til og de som må bo hjemme på grunn av tungtveiende medisinske eller sosiale årsaker, skal tilstås full refusjon av reiseutgifter med offentlig kommunikasjon.
Hvis offentlig kommunikasjon ikke er tilgjengelig eller hensiktsmessig å bruke i forhold til tjenesten, skal det utbetales godtgjøring som for bruk av egen bil, trekkfri sats, etter Særavtale om dekning av utgifter til reise og kost innenlands. Denne godtgjøringen skal være godkjent på forhånd.
- b. De som av andre grunner gis hjemmeboerstatus, skal få dekket reiseutgifter etter satser som for inntil prisen for voksen for takstzone «Alle soner» i henhold til Ruters sonekart for Oslo og Akershus.

De som benytter seg av generell nattpermisjon, har ikke krav på refusjon av reiseutgiftene.

6 Klageinstans – klagefrister

Vedtak om utbetaling av godtgjøringer etter bestemmelser i dette dokumentet kan påklages til Forsvarsdepartementet. Fristen for å klage er tre uker. Klagen skal framsendes via HR-avdelingen i FST.

7 Vedlegg

Vedlegg 1 – Godtgjøring for tjeneste, kost, kvarter og reise

Vedlegg 2 – Avlønning under repetisjons- og heimevernstjeneste av offiserer, befal og spesialister som ikke er ansatt i Forsvaret

Vedlegg 3 – Næringsbidrag og særskilt økonomisk hjelp

8 Ikrafttredelse

Bestemmelser om godtgjøring ved tjeneste og utdanning i Forsvaret for personell som ikke er ansatt i Forsvaret trer i kraft fra 1. august 2018. Fra samme dato settes Fredsregulativer Del I: Bestemmelser om tillegg mv for utskrevne mannskaper, lærlinger, lotter og repetisjonspersonell av 2010-01-01, ut av kraft.